

ČAJ

Pro chvíle pohody

ČERVEN 2015

Časopis Autorů Jičínska

SOUDCE SVĚDOMÍ

(úryvek)

Bylo to v noci, temné a chladné,
kdy i ten nejhezčí kvíteček vadne,
ona šla parkem, tak krásná a mladá,
neměla do parku choditi sama!

Touha mě sžírala a já tušil jsem,
že její krví zkropím tu zem,
Dábel mě ovládl a já si ji vzal,
pak nad její mrtvolou s hrůzou jsem stál.

Michael JIRSA

105

Vážení čtenáři

červnový ČAJ bude patřit mladým jičínským autorům,
kteří se přihlásili se svojí tvorbou na výzvu Dany Beranové.

Svoje příspěvky na téma „**SVĚDOMÍ**“ poslali Daně,
ta vybrala ty nejlepší.

Ty potom zazněly na literárně – hudebním večeru
v Knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně
ve středu 22.dubna 2015

a my vám je nyní představujeme i v červnovém ČAJi.

Jsme rádi,

že i někteří z autorek a autorů se osobně představili v knihovně
a přednesli svoje práce.

A pevně doufáme,

že se alespoň s některými z nich nesetkáváme naposledy,
naopak že se stanou novými nadějemi regionální literatury
a kdo ví, jestli i oni jednou nevydají svoji knížku či sbírku poezie.

S mladou literaturou má bohaté zkušenosti i liberecký literát
Vladimír Piša, který poskytl ČAJi rozhovor. A sám v něm přiznává:
**„Autoři (mladí či starší, začínající či trochu zkušenější,
velmi málo čtou!“**

Z jičínských autorů se trojice

Dana Beranová („Proti Hippokratovi“),

Ilona Pluhařová („Kvůli němu!“)

a Václav Franc („Diagnóza“) také vyjádřila k tématu „Svědomy.“

V závěru se potom **Ilona Pluhařová** zamyslela nejen nad vlastní
tvorbou („**Úvahy nejen literární ...**“).

Přeji příjemné počtení
a ať vás netrápí „špatné svědomí!“

Václav

HOST ČAJe:

STUDENTI LEPAŘOVA GYMNÁZIA V JIČÍNĚ:

(v abecedním pořadí)

Michael JIRSA

Adéla KOVÁŘOVÁ

Karolína KRACÍKOVÁ

Jitka KRÁLOVÁ

Martin KRULICH

Martin MÍLEK

Daniela NÁHLOVSKÁ

Tereza NOŽIČKOVÁ

Filip RÖSSLER

Václav SEVERA

Darina STRÁNSKÁ

Tereza VŠETEČKOVÁ

Fotografie z večera v Knihovně V. Čtvrťka ve středu 22.dubna 2015 najdete na http://knihovnajicin.rajce.idnes.cz/22.4._Svedomi_-hudebne_literarni_porad/ . Foto v ČAJi Martin Žantovský.

Texty četli studenti a Ilona Pluhařová, Dana Beranová, Pavel Jonák a Václav Franc. Program uváděla Dana Beranová a hudebně doprovázeli „Písničkáři Ze šuplíku“.

(Karolína Kracíková, Jitka Králová a Tereza Všeťčková nejsou zastoupeny v tomto čísle ČAJe se svojí tvorbou.)

Adéla Kovářová : Svědomí

„Tytyty“, ozvalo se mé svědomí, když jsem si dala na večer svoji oblíbenou sušenku. Mezi mé dlouhodobé cíle patří naučit se žít zdravě a toto mé večerní chování není v souladu s mými cíly. Proto se nejspíš ozval tento vnitřní policajt, který „zdvihl ukazovák“ a dal mi najevo, že dělám něco špatně. Přivedlo mě to na uvažování o tomto vnitřním hlásku, který umí být někdy vážně otravný, ale někdy jsem za něj velmi ráda.

Jak vzniká svědomí? To byla první otázka, která mě napadla. Souvisí to snad s naším vývojem, výchovou a tím, co nám vštěpuje společnost? Jako děti nás rodiče učí vyčistit si minimálně ráno a večer zuby, umýt si ruce pokaždé, když jdeme ze záchodu a před každým jídlem, nebo pozdravit, když potkáme někoho známého a když přijdeme do krámu. Vyčítali bychom si pak, kdybychom tyto věci nedělali? Jak bychom reagovali na to, kdyby společnost říkala, že krást je dobré a být tlustý znamená nádherný? Ozval by se pak tento vnitřní hlásek, kdybych si dala dvě tabulky čokolády? Troufám si říct, že bych si vesele dala asi i tu třetí a byla bych nadšená z toho, že se zítra zase pohne ručička na váze doprava.

Rodina, přátelé, učitelé a okolí nás jaksi naučili, co je správné a co špatné. Jakou roli pak má teda svědomí? A proč někdy například lžeme, i když jsme za to byli mnohokrát potrestáni a rodiče nás učili, že lež má krátké nohy? Jako děti jsme rádi zkoušeli zakázané ovoce nebo jsme dělali to, co nám způsobilo radost. Proto jsme si chtěli nechat kamarádčinu panenku nebo sobecky sníst všechny bonbóny v pytlíku. Mysleli jsme často jen na sebe a děláme to i občas ne-li pravidelně i nyní. Přivádí mě to k hlavním otázkám. I přestože víme podvědomě, co je dobré a špatné, je naše špatné chování výsledkem sobeckého chování, sebestřednosti, chťiče uspokojit vlastní touhy a nedostatečně fungujícího svědomí? A může nás svědomí zase vrátit na správnou cestu?

Jsou to jen otázky a myslím si, že to je velmi subjektivní. Každý člověk je jiná výchova a jiné chování. Každý člověk tedy nejspíš reaguje jinak a poslouchá jinak své svědomí. Může ho buď poslechnout, nebo se naučit ignorovat a chovat se dál, jak se mu líbí. Myslím si, že každý člověk má však nějaké svědomí a vnitřní otázky o správnosti svých činů. Já jsem ráda, že mě mé svědomí upozornilo na to, že jsem se zachovala špatně a díky tomu se můžu dál snažit bojovat o zdravý životní styl.

Michael Jirsa : Soudce Svědomí

Bylo to v noci, temné a chladné,
kdy i ten nejhezčí kvíteček vadne,
ona šla parkem, tak krásná a mladá,
neměla do parku chodit sama!

Touha mě šířala a já tušil jsem,
že její krví z kropím tu zem,
Dábel mě ovládl a já si ji vzal,
pak nad její mrtvolou s hrůzou jsem stál.

"Co jsi to provedl!" blesklo mi hlavou,
"Vždyť jsi ji zahubil, tak krásnou a mladou!"
s hrůzou jsem pohlédl na svoje dlaně,
krvavé slzy mi padaly na ně,

Chtěl jsem už utéct, když zaslech' jsem: "Stůj!"
tak jsem se otočil a...Ach bože můj!
nikdo tu není, já zbláznil se asi,
jak jinak vysvětlit ty divné hlasy?

Svědomí, Svědomí co po mě chceš?
mám odsud utéct, či zabít se též?
pak náhle se ozvalo: "Jednej jak muž!"
Já do svého srdce vrazil si nůž.

Tereza Nožičková : Hledání

Svědomy ta druhá půlka sebe,
neví, jestli prohrává anebo vede.
Touha - mate mysl s tělem,
vášeň - stává se nepřitelem.
Rozum se do šepotu ztrácí
a ten chlad se stále vrací...

Ž: Tak jsem to zase udělala!

Pan S: Já vím. A dál?

Ž: Bylo to skvělé. Chtěla bych to zažívat zas a znova!

Pan S: Proč ne?

Ž: Ten pocit potom, když...

Pan S: Když je tu on?

Ž: Tak lituji.

Pan S: Aha.

Ž: Klidně mi řekni, co si o mě myslíš.

Pan S: A co bych měl říct?

Ž: Co? Že bych se nad sebou mohla zamyslet. Uvědomit si, kde je moje místo.

Pan S: Jaké místo?

Ž: No přece, s kým bych měla být.

Pan S: S kým nebo kým?

Ž: Jeho miluji. Asi. Rozumíme si. Náš společný život je už v zajetých kolejích...

Pan S: Zajeté. Přejeté.

Ž: Přejeté? Možná. Některé věci už nejsou jako dřív. A pak je tu on...

Pan S: Ano?

Ž: On! S ním zažívám to, co nikdy. Ta chvíle, ten vrchol, někdy i vrcholy, nelze to popsat slovy.

Pan S: Takže je lepší?

Ž: Dělá mě krásnou, žádanou a milovanou... Ale ne, nejde to! Nemůže to jít!

Pan S: A proč?

Ž: Protože ho nemiluji... Možná ani jednoho.

Pan S: A miluješ sebe?

Ž: Asi.

Pan S: Asi nebo určitě?

Ž: To je teď jedno. Tak už mi řekni, co mám dělat? Víím, že se chovám

špatně. Jak z toho ven?

Pan S: Proč myslíš, že je to špatné?

Ž: Protože musím lhát a klamu ho!

Pan S: Jen jeho?

Ž: Nebo oba? Sebe? Nerozumím ti. Kéž bych tě mohla vidět, určitě bych víc poznala, jak to myslíš.

Pan S: Je to pro tebe hodně důležité?

Ž: Ano! Až tě uvidím, určitě budu víc chápat.

Pan S: Dobrá, tak se podívej!

Ž: Ale... ale to jsem já!?

Pan S: Ano, to přece jsi.

Ž: Ztrácím se.

Pan S: Tak znovu. Podívej se a odpověz! Miluješ se?

Ž: Sakra, proč se mě furt ptáš? Jak se mám milovat, když lžu člověku, který mě asi miluje, a dělám jednu z nejdopornějších věcí! Nenávidím se!

Pan S: Vážně?

Ž: Ano, ano, ano! Nenávidím se, nenávidím se, nenávidím se! Je to tak odporný! Nejradši bych se neviděla, ale to nejde. Je mi z toho zle!

Pan S: Je tohle nutné?

Ž: Co?

Pan S: Takhle se nenávidět?

Ž: Je. Ty nevidíš, co dělám?

Pan S: Vidím. Od jednoho si bereš jistotu a od druhého energii a touhu. Ale co bereš od sebe?

Ž: Nevím. V sobě se momentálně dost ztrácím. Ani nemohu říct, že se mám ráda a že vůbec někoho mám doopravdy ráda. Možná ve mně není nic, jen prázdnota.

Pan S: To se dost liší...

Ž: Od čeho?

Pan S: Od toho, co jsem od tebe slýchal kdysi. Je vidět, že to byly jen slova.

Ž: Jaká slova?

Pan S: Ty si vážně nevzpomínáš?

Ž: Opravdu nevím. Tak už mi to řekni!

Pan S: Když začneš milovat sebe, tak nic nepotřebuješ a můžeš...

Pan S a Ž: A můžeš pak opravdu milovat!

Ž: Je mi smutno z toho, že jsem něco takového zapomněla.

Pan S: Protože to byly jen slova, která jsou na povrchu, ale uvnitř není nic.

Ž: Začínám chápat, ale jak teď zpět? Jde to ještě po tom všem? Jak a kdy začít?

Pan S: Třeba teď.

Filip Rössler : Prostý na duši...

Svědomy se mi nenápadně, avšak zákeřně zakusuje do vlákna myšlenek, jako by to snad byla nějaká krysa, která po týdenní hladovce zabloudila do řeznictví. -Něco takového bych opravdu chtěl psát, chrlit jeden řádek za druhým- o trápení, stesku a úzkosti člověka, jenž se provinil vůči svým zásadám a teď se vaří ve vlastní šťávě. Ale ani za boha to nejde. Mohu chtít sebevíc, probdít každou noc a i přes to vyplivnu jen pár nesrozumitelných souvětí, která nemají sebemenší smysl či pointu. Čím to je?

Proč nemohu ani v těch nejtemnějších koutech své mysli najít ani zmínku o tom, že bych někdy musel zpytovat svědomí? Mám ho vůbec? Nejsem žádný anděl, světec bez hříchu na duši, bez kamene na srdci. Ale činí mě snad to, že se vždy vyrovnám bez výčitek svědomí s tím, co jsem spáchal, dobrého či zlého, nějakým nelidou? Člověkem bez morálky, zásad či citů? Doufám, že ne.

Protože jinak na shledanou v pekle.

Martin Krulich: Cesta Svědomím

Jednoho dne jsem seděl na lavičce, kolem mě létali motýli, ptáci v korunách stromů zpívali a slunce na nebi bez mraků svítilo. Začal jsem pociťovat, jak se mi klíží oči. Nijak jsem se nebránil, protože jsem věděl, že jsem v klidné části parku a pomalu jsem upadal do uklidňujícího náruči spánku. Mé vědomí se ocitlo v mlze, která se vyskytuje před branou do Říše snů. Tentokrát to však bylo jiné.

Mlha se rozestupovala a já uviděl bránu. Avšak nebyla to známá, zlatými znaky posázená, brána do Říše snů. Tato byla z obsidiánu černějšího než tma, dokonale naleštěného a po stranách hořely ohně fialovým plamenem, který se odrážel od obsidiánu tak, že to vypadalo, jako kdyby zářil. Z brány vycházelo bílé světlo. A i přesto, že jsem nevěděl, co mě čeká, jsem do ní vstoupil. Objevil jsem se v černobílém světě. Ne černobílém, jako filmy pro pamětníky, ale byly tu pouze dvě barvy-černá a bílá. Vedle mě se zamihotala lidská postava a řekla mi: „Vítej, právě se nacházíš v Uvědomění, zde ti budou připomenuty všechny tvé skutky.“ Vydal jsem se po jediné, rovné cestě, která zde byla. Vinula se mezi jezírky. V každém jezírku byla každá moje myšlenka, každý můj skutek, pohyb, pohled, čin, každé moje rozhodnutí. Záhadně jsem si pamatoval vše, co jsem viděl. Cesta končila branou, úplně stejnou jako ta první. Vešel jsem.

Objevil jsem se v soudní síni. Byla to rozlehlá místnost s klenutým stropem podpíraným mohutnými mramorovými sloupy. Po pravé straně seděla porota. Tomu všemu kralovalo křeslo vyřezávané z dubového dřeva. Bylo majestátní a složité. Křeslo soudce. Bylo však prázdné. Objevila se tatáž osoba a zvolala: „Vítám tě v Síni rozjímání. Prosím, posad' se do křesla.“ Projel mnou pocit nejistoty. Nikdy jsem přece soudce nedělal. Také mě zajímalo, kdo je obžalovaný. Pak mi to došlo. Obžalovaný jsem byl já. Já jsem měl dělat soudce sám sobě. Cítil jsem hrůzu. Dělat soudce jiným je těžké, ale dělat soudce sám sobě je mnohonásobně těžší. Člověk nemůže sám sobě nic zatajit a často se mu nechce věřit, že některé činy opravdu spáchal. Padl rozsudek. Padl pouze v mé mysli. Každý má rozsudek jiný a závisí na morálních zásadách obžalovaného a zároveň soudce. Následovala poslední část. Náprava. Zde měl člověk rozhodnout, jak napraví své chyby.

Rozhodování o nápravě některých chyb bylo lehké, o jiných se to ale říci nedalo. Po učinění všech rozhodnutí se objevila opět tajemná postava a pravila: „Nyní můžeš opustit Svědomí.“ Nemusela mi ani říkat, abych své chyby napravil, to bylo přece jasné. Po vstupu do poslední brány jsem zjistil, že sedím opět na lavičce v parku. Vstal jsem a šel napravovat své chyby.

Darina Stránská : Svědomí

Každý z nás dělá velmi důležitá rozhodnutí.
Můžou být ovlivněná prostředím i okolím.
Jeden je zlý a druhý zase milý,
zkrátka každý z nás je jiný.

Ref.: Máš-li čisté svědomí,
netrápí tě vědomí,
že jsi něco zanedbal,
ba někoho obelhal.

Svědomí máš čisté, nebo černé,
to záleží vždy jen na tobě.
Dělej věci dobré, to není marné,
a jsi šťastný v každé době.

Ref.: Máš-li čisté svědomí, ...

Dělej si své úkoly,
ať už jsi hotový.
Netrápí tě svědomí,
to snad každý ví.

Daniela Náhllovská : Sedím

Sedím a svědomí mě šírá
Sžírá tak jako červ jablko
Jablko od hada
Hada který ho dal Evě
Evě naivní
Naivní holce
Holce jako já
Já a další spousta
Spousta holek co dělá chyby
Chyby kterých lituji
Lituji ve svém nitru
Nitru plném žalu
Žalu v srdci
Srdci kde krev koluje
Koluje jako myšlenky
Myšlenky atakují
Atakují a my nic
Nic jen sedíme

Martin Mílek : Svědomí

Svědomí je můj dlouholetý přítel. Známe se od útlého věku. Ale abych byl upřímný, ze začátku jsme se v lásce moc neměli. Rodiče se nás ze všech sil snažili skamarádit. Vedli dlouhé rozpravy o tom, že každý člověk by si měl za kamaráda najít svědomí. Říkali: „Život je trnitá cesta plná rozcestí a odboček. Na takovou cestu se nemůžeš vydat sám. K tomu potřebuješ průvodce. Průvodce, který ti pomůže vybrat tu správnou cestu, která tě dostane k cíli. A tím průvodcem bude tvé svědomí.“

No jo, ale když to svědomí mluvilo pořád tak vážně, tak dospěle. Říkalo: „Nekopej si s tím míčem v obýváku! Něco rozbiješ.“ Nebo: „Nehoupej svojí sestřičku tak vysoko! Spadne a ublíží si.“ Samá varování, samé zákazy. Prostě s ním nebyla žádná legrace. Jak jsem ale dospíval, zjišťoval jsem, že to svědomí má někdy pravdu. A čím dál tím častěji. A tak jsme vytvořili dohodu.

Dohodli jsme se, že když půjde o věci méně závažné, jinými slovy prkotiny, pošeptá mi svůj názor, ale nechá rozhodnutí na mně. I kdyby to rozhodnutí bylo chybné. Chybami se přece člověk učí. A já se přece potřebuju učit, abych to v životě někam dotáhl.

Kdyby však šlo o věc závažnou, při které by mohlo dojít k úrazu, nebo k vážnému morálnímu prohřešku, nebo nedej bože k obojímu zároveň, bude se ze všech sil snažit mi v tom zabránit.

Od té doby už se musel mnohokrát činit. Emoce jsou přece jenom silným protivníkem rozumu. A ve chvílích, kdy vaše tělo poslouchá pudy a ne hlavu, se hodí mít někoho, kdo vás vrátí nohama na zem.

Václav Severa : Svědomí

Ječí v křečích
klečí v zteči
holdují pítí
onanují, brečí

Olej s krví
barví řasy
proč slzy
proč slzy asi ?

Tikají hodiny
ozvěny kroků
omamné zplodiny
vteřinových roků

Necht' ohnivé víry
jež za okny mi burácí

zničí to nevinné
z nějž nevinnost se vytrácí
krutě, něžně, krátce
než kapky krve v čistý sníh
přistanou
svoboda je blízko
na shledanou !

A pak to přejde

den z noci vzejde
souslednost citů
se v koloběh sejde

Lidskost přebolí
ač zprvu s nevolí
jdeme dál

Ilona Pluhařová : Kvůli němu!

SEDÍM TADY KVŮLI HITLEROVI!

Vykřikoval jsem posměšně jeho jméno. A ukazoval jsem při tom ...

Nelíbilo se jim to.

Psal jsem prý hanlivé dopisy.

Našli je.

Vyslýchali mě.

Nepsal jsem je!

Co mi můžou dokázat?

Někdo to práskl!

Schytal jsem spoustu ran.

Za co?

On byl vždycky ledově klidný.

Že by mě snad chápal?

Ani náhodou ...

Nezuřil, ale jednal!

Tak tady sedím a čekám. Dívám se na mříže!

Den se pomalu vleče. Čekám další, smrtící ...

Sedím tady kvůli němu, kvůli tomu hajzlovi! ... Nemá rád demokracii...

Krucinál! Nemusím ho ...

HITLERA NE!

SEDÍM TADY KVŮLI HITLEROVI!

Vykřikoval jsem posměšně jeho jméno. A ukazoval jsem při tom. Na něj!

Nelíbilo se jim to, vopruzům učitelským!

Psal jsem prý hanlivé dopisy. Jasně že o nich!

Našli je. Kvůli podělaný uklízečce!

Vyslýchali mě.

„Nepsal jsem je!“ tvrdil jsem sebevědomě.

Co mi můžou dokázat? Jsem přece „king“!

Někdo to práskl!

Schytal jsem spoustu ran. Od fotra.

Za co? Za všechny průsery!

On byl vždycky ledově klidný. Narodil od táty!

Že by mě snad chápal?

Ani náhodou ... Měl taky plno moudrejch keců. Vlastenec!

Nezuřil, ale jednal! Chtěl jsem ho jen vytočit!

Tak tady sedím a čekám. Dívám se na mříže! V past'áku!

Den se pomalu vleče. Čekám další smrtící žvásty sociálky.

Sedím tady kvůli němu, kvůli tomu hajzlovi! Dějepisárovi! Nemá rád demokracii?

Krucínál! Nemusím ho snad pořád omílat v hlavě! Co se mu najednou stalo? Křičíval jsem na něj přece leccos. Vždycky to skousl!

HITLERA NE!

SEDÍM TADY KVŮLI HITLEROVI?

Václav Franc : Diagnóza

Lékař: Pane primáři, je tady paní Kolišová! Řekla mi sestra Jana a její slova píchla jako hejno vos. Na fakultě jsem se přel se spolužáky, jestli říkat pravdu do očí nebo vyváznout milosrdnou lží. Na pár okamžiků prodloužit naději, třeba maličkou jako dětská dlaň, ale naděje umírá poslední. Na špatné zprávy není třeba spěchat. Jako v případě té maličké. Když jsem ráno otevřel dveře, očekáváje pohasínající plamínek, objevil jsem slunce. Vysílalo paprsky za čtyři stěny pokoje. V slunečním odlesku jsem uviděl naději. V něco, co nikdy nekončí.

Záření vyjasnilo moji tvář, zmizel nepříjemný chlad bílých zdí. Na okamžik se kousek světa, docela maličký, možná bezvýznamný, ale nejdůležitější pro Renatku a její rodiče, změnil ve šťastnou oázu. Když jsem zavíral dveře, lépe než kdy jindy jsem chápal touhu lidí. Touhu po nejprostších lidských citech, které končí s cílovou šachovnicí až příliš krátkého závodu. A přitom závodník přesvědčuje sám sebe, aspoň ještě jedno kolo. A zvonek, umíráček, dávno odzvonil poslední okruh.

Paní: Dobrý den!

Lékař: Tak trochu zaskočen, rychle vstávám a přes clonu rutinní imunity skrývám roztřesené ruce. "Dobrý den, paní Kolišová, posad'te se,"

Stisk trval krátce, spíš letmý dotek v davu. Hodnotím pacientku, potencionální pacientku.

Nalíčená, s velkými kruhy náušnic vystupujících z tmavých vlasů, obličej zvýrazněn černým párem očí, orámovaných stíny. Maximálně

pětadvacet. Trochu podobná té učitelce z mateřské školky z devatenáctky. Nádor prsu. Dvě děti, ještě nedorostly školní brašně. Prognóza .. přišla pozdě. Všichni chodí pozdě. První příznaky. Ne, to není pravda. Utvrzují se ve lži. Proč právě já?

"Paní Kolišová, přejdeme rovnou k věci, nechci vás lekat. Medicína postupuje v poznání, ale ..."

Život jsem protkal slůvkem ALE. Smířil jsem se s ním, vzal jej na milost. Častokrát jsem chtěl bouchnout do stolu a křiknout: "Už nikdy žádné ale!"

I kdybych to udělal, zůstala by mi v dlaních bezmocnost, rostoucí zákeřně jako maligní nádor.

Čekám první reakci. Ne, ještě ne. Řekl jsem příliš málo. Sedící žena se snad utěšuje, že věda poskočí v záprahu sedmimílových bot a právě její manžel se запиše do dějin stejně zázračně jako pokousaný venkovský chlapec profesora Pasteura.

"Váš manžel je vážně nemocný. Pochopitelně, že uděláme všechno, co bude v našich silách, ale počítejte s tím, že u tak závažného stavu devadesát procent pacientů nepřekročí horizont pěti let."

Měl bych ji chlácholit, aby našla sílu překousnout hořké sousto pravdy. Ještě nedozněly ozvěny milostných líbánek a už .. zůstanou vzpomínky.

Žena zůstala nezvykle klidná. Vyvádělo mně to z míry. Moře slz se jindy valilo a nebylo síly, která by utišila nevysychající pramen lidského hoře.

Paní: "A pane primáři, ..."

Lékař: Drží se statečně. Snad to tak bude lepší. Nesmí zavdat záminku, aby manžel pojal podezření. Musí podat perfektní herecký výkon, pro sebe, pro dítě, aby se obraz vzdalujícího se otce zachoval v jasných barvách bezstarostného dětství. Výkon hodný světově proslulých scén, bez nároků na honorář.

Paní: " ..a mohl byste mi vystavit potvrzení?"

Lékař: Čekal jsem scény, slzy, křik, snad mě chytí pod krkem, bude se mnou trást, lomcovat, prosit, ale ... ?"

"Potvrzení?"

Paní: "Kvůli rozvodu, víte?"

Lékař: "Vy se chcete rozvádět?"

Lidská bezohlednost, tupost, malost. Chtěl jsem se vysmát sám sobě. Za léta po špitálech prošpikovaných každodenním umíráním jsem nepřekousl pocit smrti, fyziologického stavu, kdy tělo nemá sílu jít dál. Já sám, trpící s každým posledním bezejmenným vzdechem mrtvého pokoje, zůstal jsem jako jediný truchlící nad umírajícím mladým mužem, neboť jeho žena v jediném okamžiku odepsala člověka, kterému slibovala věrnost a lásku, s kterým chtěla snášet dobré a zlé, ale kterého nedokázala doprovodit alejí do stínu lip na místo posledního odpočinku.

Paní: "Chápejte, "

Lékař: Řekla napolo uraženě. Všechno myslela vážně. Nespím. Všechno okolo není absurdní sen, ale krutá pravda. Až příliš živá.

Paní: "Letos mi bude dvacet čtyři, když budu pět let čekat až umře, tak mi potáhne třicítka, zestárnu a kdo si mě potom všimne!"

Dana Beranová : Proti Hippokratovi

"Je zde ,prosím ,někde lékař ?", zoufalý hlas letušky se ozýval po palubě letadla. Její kolegyně se skláněla nad mužem ležícím v uličce a snažila se mu rozepnout košili a uvolnit kravatu. Mladší a méně zkušená letuška zatím přecházela mezi cestujícími a opakovala svou výzvu. Když se stále nikdo nehlásil, utíkala do kajuty letadla. Za chvíli se oběma třídami nesl hlas z rozhlasu. Kapitán naléhavým hlasem žádal, aby se lékař dostavil do turistické třídy.

U ležícího muže teď již byl kromě letušek ještě druhý pilot a právě k nim přicházela nějaká žena.

"Jsem zdravotní sestra, mohu nějak pomoci ?"

"Asi má srdeční selhání."

"Prosíme lékaře, aby se dostavil do turistické třídy." Ozval se znovu hlas kapitána v palubním rozhlasu.

"Žádný lékař zde není," řekla s notnou dávkou zoufalství v hlase mladší letuška.

Lékař zde ale byl. Seděl v řadě u okna, jen o několik sedadel dál. Díval se z okna a snažil se nevnímat kapitánův hlas. Byl to muž středních let. Na vrcholku své kariéry. Turistickou třídou letěl jen proto, že v první nesehnal už místo. Měl na sobě dobře padnoucí oblek.

Kravata i košile výborně barevně ladily. Vedle nohy stál kufřík s vybavením, bez kterého snad žádný lékař neudělá ani krok. V očích měl zoufalý pohled. Ruce se mu potily, svaly se samovolně napínaly. Takový pohled měl v očích už víc než půl roku. Sedm měsíců, ano už je to sedm měsíců, co mu žena oznámila, že se s ním chce rozvést. Na otázku proč, řekla jen, že si našla muže, se kterým chce žít.

"Ne, není to tvoje vina," řekla mu tenkrát.

"Kdybych nepoznala jeho, nikdy bych od tebe neodešla. Mám tě ráda, ale..."

Prosil ji, přemlouval. Dokonce jí slíbil, že ji nechá, ať se s ním schází dál, jenom ať neodchází. Trvala si na tom, že do konce měsíce se odstěhuje. Ona i děti. Byl zoufalý. Celý život se mu zhroutil. Co mu bylo platné, že se vždy

o rodinu vzorně staral. Jako lékař sice byl možná o něco méně doma, ale manželce a dětem se věnoval. Neomezoval ji. Když chtěla nastoupit do zaměstnání, odmítl místo primáře, jen aby tím děti neutrpěly. Co mu to ale je platné? Stejně zůstane sám. První změnu plánu zajistily děti. Obě svorně řekly matce, že s ní nikam nepůjdou. Žena se nakonec rozhodla, že odejde, až bude mít dcera po maturitě. Celých sedm měsíců doufal, že změní názor. Když ne kvůli němu, tak alespoň kvůli dětem. Obě ji stále potřebují. Ona mu ale

včera oznámila, že za čtrnáct dní odchází. Znovu se podíval na muže ležícího v uličce. Jedna z letušek se mu pokoušela udělat masáž srdce. Před očima si vybavil svou promoci.

Přisahu. Musí přeci zasáhnout. Musí mu pomoci. Znovu odtrhl oči od hloučku lidí a ponořil se do svých myšlenek.

Pokusil se promluvit si i s ním. Docela sprostě se mu vysmál. Dokonce mu naznačil, že nemohl nic jiného čekat, když si vzal o tolik let mladší ženu. Ano, jeho žena byla o 10 let mladší, ale doposud jim jejich věkový rozdíl nikdy nevadil. V čem je ten druhý lepší? Co umí líp než já? To bylo to, na co v poslední době stále myslel. Je lepší milenec než já? Nebo co? Co může být tak zázračného, že kvůli tomu žena opustí rodinu? Lépe jí rozumí? Ale ona si přece nikdy nestěžovala na nedostatek porozumění. Málo se hádali. Byli šťastní. Dokud nepřišel on a

všechno nerozbil.

"Proboha on umírá !" Hlas letušky ho znovu vytrhl ze snění. Podíval se a neřekl nic. Věděl, jak tomu muži pomoci. Ale proč ? Proč by to dělal? Jen proto, že kdysi přísahal, že bude zachraňovat lidi ? A kdo by pak zachránil jeho ? Chytil se pevně sedadla. Vnitřní boj, který se v něm odehrával, se teď projevoval i navenek. Trásl se mu ruce a potil se po celém těle. Jsem lékař, nemohu jen tak přihlížet, jak někdo umírá.

"Je mrtev." Zašeptala žena klečící na zemi.

"Přeneseme ho do kajuty letušek," řekl druhý pilot. Lidé zneklidněli.

Jen jeden pasažér se uklidnil. Ruce se mu přestaly třást. Dech se zpomalil, srdce mu přestalo bušit. Jeho rodina je zachráněná. Jeho děti nebudou dospívat bez matky. A on ? Nic jí nevyčte. Až mu oznámí, že zůstává, neřekne nic. Jen snad, že ji miluje. Hlavně se nesmí nikdy dozvědět, že v letadle, ve kterém zemřel její milenec, byl i on a mohl mu pomoci.

**„Autoři
(mladí či starší, začínající či trošku zkušenější),
velmi málo čtou!“**

ROZHOVOR – VLADIMÍR PÍŠA

S libereckým autorem, členem KALu (=Kruh Autorů Liberecka), porotcem a příznivcem literatury Vladimírem Píšou jsem se poprvé setkal na Literárním Varnsdorfu ještě někdy na sklonku minulého století. A od té doby nás Vladimír Píša několikrát v Jičíně navštívil, vzájemně se informujeme o naší činnosti, posíláme si různé tiskoviny a knížky, a tak jsem si řekl, že jej vyzpovídám, abych po čase zjistil, co je na severu Čech nového.

- Když už jsem začal s tím „porotcováním“, tak mně nedá, abych se nezeptal, jestli ještě zasedáte v porotě na Literárním Varnsdorfu a dalších soutěžích?

Literární Varnsdorf jsou vlastně dvě soutěže, které se rok co rok střídají. Kromě vlastního Literárního Varnsdorfu, tedy tradiční soutěže pro básníky, prozaiky a publicisty, ještě pobíhá dětská nebo řekněme žakovská Drápanda, určená pro žáky 6. – 9. tříd nebo obdobných ročníků gymnázií. Jestli se nepletu, obě soutěže mají za sebou jedenáct ročníků, přesněji řečeno u Drápandy je jedenáctý ročník v běhu, v těchto týdnech hodnotíme příspěvky a připravujeme závěr soutěže na červen. Porotcoval jsem s výjimkou prvního ročníku všechny další v obou soutěžích, ale podotýkám,

že mnohokrát jsem pořadatelům říkal, ať pro jednu či druhou porotu raději osloví slavné autory, zvučná jména nebo velké osobnosti, na nějakého Pišu z Liberce nikdo není zvědavý. Oslovili, snažili se, ale všichni ti slavní a známí buď odmítají do nějakého zapadlého Varnsdorfu přijet, nebo cosí slíbí a pak to nesplní... Jinak občas jsem sedával i v jiných porotách, ale v posledních letech už ne.

- Změnily se nějak příspěvky za ta léta, co sedáte v porotách? Jsou mezi mladými autory talenty?

Řekl bych, že probíhají jakési vlny či módní trendy. Některé roky například „frčí“ všelijaké fantasy a sci-fi příběhy, ať už je píše staří nebo mladí, jindy se v Drápanď objeví hromady pohádek, což ještě není katastrofa, horší je to se záplavami nepovedených slohových školních slohových prací na téma moje nejlepších prázdnin nebo nejmilejší zvířátko. „Dospěláci“ se zase za každou cenu často snaží vytvořit nějaký zvláštní až experimentální text, kterému ovšem pak nikdo nerozumí, z druhé strany „klasické“ povídky s dějovou linií trpí nepřesvědčivostí, kostrbatostí, doslova se špatně čtou. Vzácným zbožím jsou humoristické povídky. Bohužel, musím to říct natvrdo – kvalita textů více méně průběžně klesá, a to i po řekneme technické stránce, čímž míním pravopis, stylistiku, dialogy a podobně. Jednou z příčin, možná tou hlavní, je, že autoři ať už mladí či starší, začínající či trošku zkušenější, velmi málo čtou. Je to divné, protože naopak u internetu nebo na sociálních sítích tráví neuvěřitelně mnoho času, ale to vlastně není čtení a psaní, které by vedlo k nějaké literární tvorbě. V diskusích pak někteří docela jasně prohlašují, že číst knihy je buď nebaví, nebo na to nemají čas nebo to ani nechtějí, nechtějí se nechat ve svém rozletu ovlivnit či co. Velkým problémem v próze je také námět – o čem vlastně psát? Tak trochu o všem a o ničem, však se stačí porozhlédnout okolo sebe, ale ani dramatická událost není zárukou úspěchu, tedy toho literárního. Vzpomínám například na několik příspěvků z posledních let ličících opravdová rodinná dramata s dluhy, domácím násilím, dokonce vraždami, ale přestože bylo jasné, že je to psané doslova „ze života“, to zpracování víc než povídce se blížilo právě sdílení osudu na sociální síti. Těžko se to autorům ale vysvětluje – on nebo ona přece tyhle hrůzy opravdu prožili a porota by to měla ocenit. Inu, většinou neocení... Ještě dodatek, abych se moc nerozpovídal: Ano, talenty občas objevíme, ale nebudu jmenovat, však si důkladný čtenář jistě o některých současných úspěšných autorech může „vygüglvat“, že kdysi začínali v jedné varnsdorfské soutěži. Mají ale talentovaní autoři nejrůznějšího věku vůbec zájem přihlásit se do nějaké soutěže a uspět v ní? Já bych jim to vřele

doporučoval, je to neocenitelná a nezaměnitelná zkušenost, zejména když se zúčastní opakovaně, to se ponořením do internetových hlubin nedá nahradit.

- Naš literární spolek prožívá krizi. Jak jste na tom v KALu?

Musím nejdříve podotknout, že budu mluvit jen za sebe, navíc patrně jsem jedním z těch hříšníků, kteří by mohli být v našem KALu aktivnější, zatímco ti skuteční „tahouni“ mají oprávněně pocit, že od nás „lenochů“ se mohou dočkat akorát tak brblání, co by se mělo dělat lépe. Jak roky běží, tedy i literární či spolkové, ubylo vzájemných osobních nebo skupinových setkání, nakonec nikdo z nás není majitelem nějakého zámku, ale ani hospody nebo velké chalupy, kde by se takové třeba víkendové setkání dalo připravit. Co se stále daří, a to zase spíš díky několika „tahounům“, mezi něž ovšem nepatřím, tak to je řekněme ediční činnost – v závěru roku 2014 jsme křtili další rozsáhlý sborník Kalmanach s řadou zajímavých příspěvků a na velmi slušné grafické a vydavatelské úrovni, KAL se také spolupodílí každým rokem na vydání několika knih, někteří z nás stále přispívají do různých časopisů včetně Světliku, časopisu liberecké knihovny, který před lety vznikl z naší iniciativy. Fungují docela povedené a hlavně „živé“ webové stránky (www.kruhaautoruliberecka.cz). Ale podíváte-li se například na seznam členů, zjistíte, že za mnoho let nikdo nový a hlavně mladý nepřibyl, všichni středního věku mezitím chtě nechtě zestárli a tak dále. Nevím, co přesně znamená slovo „krize“, když se řekne literární sdružení - doufám, že u Vás v Jičíně se nehádáte a neperete, u nás v Liberci tedy určitě ne, ale byly určitě lepší roky...

- Neradostná situace je i v Obci spisovatelů, pokud mě paměť neklame, jste členem Správní rady Nadačního fondu Obce spisovatelů. Jak vidíte situaci kolem Obce?

Za všechno mluvím to, že nedávno vznikla jakási „konkurenční“ organizace, která vlastně slibuje „konečně splnit“ aspoň část cílů, které si kdysi Obec sama stanovila a které dosud proklamuje. Heslo: „Nesmíme se ptát, co pro nás Obec může udělat, ale co my můžeme udělat pro Obec!“ zní sice ušlechtilé, ale ve skutečnosti jde o přesný opak – drtivá většina lidí uvažuje, a nelze se jim divit, spíš „když někam vstoupím a zaplatím členský příspěvek, jaké z toho budu mít výhody, nebo aspoň zastání?“ I já jsem býval členem aspoň čtyř profesních sdružení nebo asociací v oblasti školství a psychologické činnosti, ale když jsem potom zjistil, že kromě poněkud pofiderní prestiže mi maximálně chodí domů nějaký naprosto zbytečný rádobyodborný časopis, vystřízlivěl jsem a vystoupil. Po roce

1990 to několik let vypadalo, že takzvaná občanská společnost nebo nepolitická politika rozkvetou, lidé budou cítit potřebu družit se, dělat něco pro druhé, zajímat se o dění okolo sebe, ať už jde o politiku, kulturu, životní prostřední nebo místní sportování. Ale jak to dnes vypadá, to asi nemusím popisovat. Mimochodem, jeden pěkný příklad, který sice nemám ze své hlavy, ale připadá mi výstižný – tak asi deset ku jedné jsou v televizi a všude možně propagovány charitativní akce v zahraničí („nakup kozu pro Etiopii, zaplať školu pro děti v Indii...“) ve srovnání s domácími („přispějte na děti z dětských domovů...“), ale nikde nenajdete akci nebo aspoň výzvu – třeba v místní škole – “děti, pomozte paní Novákové od vedle s nákupem a úklidem, už je stará a těžko se pohybuje“. A proč?

Zahraniční a mezinárodní agentury a sdružení mají své „pí ár“ a nemalé procento z těch vybraných peněz, hůř jsou na tom naše domácí agentury, ale každopádně babička Nováková žádné peníze na reklamu a „pí ár“ vydat nemůže a ani bych jí to nedoporučoval... Trošku jsme od Obce spisovatelů odbočili, ale v principech to myslím sedí.

- Vyčerpala se tedy naše generace nebo je to nějaký příznak doby, že lidé jsou spíše solitéři? Proč se nezapojují mladí?

Spíš příznak, ale i tlak doby a technologií. Ostatně určitě jste také četli nejednu sci-fi, kde třeba už před padesáti lety se předpovídalo, že lidé v budoucnosti budou sedět před trojrozměrnou televizní obrazovkou a povídat si spolu na virtuální návštěvě z jednoho teplého obýváku do druhého. Lidé budou spolu mluvit, ale už bez skutečného setkání, bez sdílení, jen s virtuálními zážitky, nakonec si budou mlít něco pro sebe, nudit se a pak už tu obrazovku radši ani nezapnou, vyhledají si raději jinou zábavu, samozřejmě zase virtuální, iluzivní. A teď v roce 2015 jistě nejsme od toho daleko. To sousloví „vyčerpaná generace“ je ale také reálné – když budu mluvit za sebe, je mi 56, do důchodu minimálně osm let, ale během těch osmi let budu muset podávat stále vyšší výkony v práci, jinak taky o ni mohu rychle přijít. Na druhé straně přibývá únavy, už to člověku nepálí ani v hlavě, ani chemicky ve svalích. O tom solitérství koneckonců už tak dvě století vypovídají velká díla světové literatury, naštěstí někdy i humornou formou („Stoletý stařík...“). A dovolím si podotknout, že i takový Karel Marx psal velmi zajímavě o odcizení mezi lidmi, ale také mezi člověkem a výsledkem jeho práce a života. O mladých jsme už debatovali, tak trošku bonmotem: mám těžké problémy rozumět sám sobě a své generaci, natož pak těm mladým, to už je fakt nad člověčí síly...

- Vydáváte ještě Světlik a Kalmanachy?

Ano, jsou vydávány – u Světliku minimálně čtyřikrát ročně a je třeba říci, že prakticky stoprocentně zásluhou a všestranným zabezpečením liberecké knihovny, také obsahově převládají příspěvky řekněme knihovnické, těch „našich“ je tam už menšina, ale stále jsou. Kalmanach vychází vždy jednou za dva roky, je to hlavně „dítko“ Jana Šebelky, nedávno ještě známého novináře, dnes už doufám spokojeného důchodce (závidím). Možná bude mít Honza teď ještě víc času vymyslet a oživit i další projekty.

- Spolupracujete v rámci mikroregionu Nisa i s německými autory?

V každém Kalmanachu se objevuje několik příspěvků „euroregionálních“ německých autorů, prozaiků, básníků i novinářů, například nejnovější číslo otvírá rozsáhlá dokumentární stat' Rolfa Hilla o „bourání ohrádky socialismu“ v bývalé NDR. Vzácnými hosty jsou také lužickosrbští autoři nebo vůbec celá tato pozoruhodná menšinová kultura. Na tom má nehynoucí zásluhu dlouholetý varnsdorfský propagátor lužickosrbské kultury Milan Hrabal. Němečtí nebo lužickosrbští autoři se také několikrát objevili na akcích našeho sdružení v liberecké knihovně. Někteří z nás se také s německými autory přímo znají a udržují s nimi čilou komunikaci, ale marná sláva, to už je třeba umět hodně dobře německy, případně z němčiny překládat, jak to umí Luboš Příhoda.

- Jak trávíte volný čas? Máte čas číst? Kdo vás třeba ze současných autorů oslovil? Jaká kniha vás zaujala?

Asi se nabízí odpověď, že času je málo, méně, než bych chtěl a tak dále. Ostatně, ukažte mi jediného člověka, který by na otázku, jestli má dost času, ať už ke čtení nebo vůbec, odpověděl, že ano. Nejvíce jsem toho přečetl a z té četby si také zapamatoval kdysi na gymnáziu a na vysoké škole, teď už jsem ve věku, že třeba Hrabala a další bych mohl číst znovu, protože si pamatuju s bídou název. V posledním období mám ale přece jen víc času, po mnoha letech mám už jen jedno zaměstnání, je ze mě školní inspektor, učení na vysoké škole a v různých kursech jsem hodně omezil. Měl bych ovšem místo ležení a vysedávání s knížkami spíš mnohem častěji vyběhnout ven a trochu se hýbat, ale zatím je to stále ve stádiu novoročních předsevzetí. Víc než beletrii čtu literaturu faktu, hlavně knihy z historie, nedávno třeba uplynulo sto let od vypuknutí první světové války, hned jsem si pár knih vypůjčil i koupil. A dlužno podotknout, že historické knihy obecně vycházejí skvostné, kvalitní, pestré, zasvěcené. V próze mám rád třeba Klostermanna i některé další autory devatenáctého století, respektive o malinko mladší, takový Karel Václav Rais byl vynikající povídkář s výrazným a přesným sociálním cítěním. Ale ptáte-li se na současné autory,

tak právě čtu povídky Jiřího Hájíčka, další od Ivana Klímy, mistra přirozeného, plynulého vyprávění. Ještě k tomu volnému času. Liberec, kde jsem se narodil a stále žiju, je pro trávení volného času velmi přívětivé místo. Mnoho lidí se vyřádí při sportu, hlavně v zimě na lyžích a v létě na horských kolech, já jako antisportovec zase v knihovně, v divadle, muzeu a při kultuře vůbec, ale taky při různých výletech po bližším i vzdálenějším okolí. Je tu také mnoho příležitostí pro děti, a protože jsem necelý rok dědečkem, musím zdůraznit, že i pro dědečky s vnuky. Unikátní je botanická a zoologická zahrada, i když decentně řečeno, obě mají ještě své nevyčerpané možnosti, mohly by být více interaktivní.

- Víím, že jste taky milovníkem antikvariátů. Máte ve své knihovně historicky cenné tisky?

Velmi málo, snad dva nebo tři a ty jsem ještě nenakoupil v antikvariátu. Ale po antikvariátech chodím od nějakých šestnácti let, tehdy jsem doma měl jen dětské knížky a díky libereckému antikvariátu jsem si vlastně za pár let vybudoval knihovnu. Po roce 1990 začaly antikvariáty růst jak houby po dešti, Liberec jich měl najednou pět a takový Jičín čtyři, to aby se člověk uběhal a uvzdychal, co všechno by se dalo koupit, mít víc peněz a doma víc místa. Dnes už běžný antikvariát má také vlastní e-shop s přehledně zpracovanou nabídkou, opravdovým pomocníkem pro knihomola jsou pak vyhledávací servery – stačí zadat název knihy nebo jméno autora a vmžiku vidíte, kde se daná kniha v celé republice vyskytuje. Mimochodem s obrovskými rozdíly v cenách. Pro příklad - nedávno jsem si ve vyhledávači Můj antikvariát (www.muj-antikvariát.cz) zadal název zajímavého románu Vladimíra Neffa Třináctá komnata. První vydání z roku 1944 se v různých antikvariátech pohybuje v ceně od 20 do 250 korun, jen o něco menší rozpětí je u ilustrovaného vydání z roku 1985 a celkově můžete vybírat z asi stovky nabídek. Jen musíte dát pozor, protože stejný název pro svou knihu ještě použili minimálně tři další autoři. Pak už stačí párkrát kliknout a pošta nebo nějaká dodávková služba vám za pár dní knihu doručí, i když možná s větším poštovním, než je samotná cena knihy. Přes tyhle obrovské vymoženosti a pohodlí pořád mě nejvíce baví hrabat se v regálech a bednách přímo v nějakém většinou poněkud zaprášeném antikvariátě. Ovšem otázky jako před lety zůstávají a ještě přibývají – kde vzít víc peněz, kam knihy doma dávat, když už jich mám v obyčejném panelákovém bytě okolo deseti tisíc, a taky kdy je všechny přečíst, to ani v důchodu nestihnou.

- Nebojíte se toho, že klasická kniha prohraje s e-knihou? Máte vlastní

zkušenost se čtečkou?

Nevypadá to na prohru. E-knihy mají podíl na celkovém tržním knihu stále jen několik procent, i když tento podíl někdy od roku 2010 vzrostl několikanásobně. Navíc když se podíváte na strukturu prodaných titulů podle žánrů, vedou v e-knihách suverénně detektivky, zvlášť ty módní severské, asi se to dá dobře číst někde ve vlaku, autobusu nebo metru. Ale třeba kuchařky, cestopisy nebo dětské knihy se jaksí v elektronické podobě nechytají. Zdá se taky, že původní čtečky knih houfně ustupují tabletům, možná za pár let pofrčí třeba nějaké speciální brýle, kde se vám text bude promítat před očima. Já osobně čtečku asi tři roky mám, ale více méně odloženou někde v šuplíku, neskamarádili jsme se. Báł bych se spíš o noviny nebo přesněji o časopisy než o klasické tištěné knihy. Časopisy zjevně ztrácejí u mladých půdu pod nohama a starší lidé na ně buď nemají čas nebo peníze. Ale možná není daleko nějaká zajímavá renesance tištěné knihy. Představme si například, že místo abyste šel do knihkupectví s regály plných knih, knihu si necháte na místě na zakázku vytisknout. Prodavač prostě vybere z obrovské databáze požadovaný titul a pak nějaká mašinka zachrčí a jeden ještě teplý výtisk přímo pro Vás vyplivne. Technologicky to jde už dnes, zatím je to samozřejmě velmi drahé, ale počkejme si pár let...

- Víím, že rád cestujete i po vlastech českých. Kam se chystáte na dovolenou? A pokud byste měl cestu kolem Českého ráje a Jičína, rád vás po čase uvítám v Rumcajsově městě!

Tak nejdříve musím poděkovat za milé pozvání, už jsem v Jičíně a okolí několik let nebyl, chyba, musím to napravit. Procestovali jsme s manželkou a dětmi skoro celé Čechy a velký kus Moravy, měli jsme takovou zásadu, že nikam nepojedeme dvakrát, takže už je pomalu těžké objevit nějakou lokalitu, kde jsme vůbec nebyli. Mám takovou malou posedlost navštěvovat hrady, zámky a podobné objekty, těch je v republice asi čtyři sta s placeným vstupným, sympatické je, že mnohé hrady a zámky se díky novým majitelům nebo restituentům opravují a zpřístupňují. Nějakých tři sta jsem už navštívil, ještě mi jich tedy dobrá stovka zbývá, letos se konkrétně chystám na Slavkov a Plumlov. A jak víte, Plumlov zrovna má co do činění s literaturou. Nechci, aby to vyznělo nějak frázovitě nebo nadneseně, ale je to tak – tahle země má nekonečně mnoho příležitostí, kam se podívat, i v té nejobyčejnější vesničce nebo jejím okolí objevíte něco zajímavého, unikátního, ať už to je dílo lidských rukou nebo přírody. Takže se vlastně při putování po vlastech českých a moravských nemůžete zklamat, stačí mít oči otevřené. To u moře stačí málo a máte zkaženou

dovolenou raz dva.

Na závěr si dovolím ještě připojit hodně pozdravů jičínským (a novopackým atd.) literátům, ať se vám daří a hodně zdraví včetně toho duševního. Možná v současnosti neprožíváte zrovna nejlepší „spolkové“ období, třeba na sebe i trochu vrčíte nebo spolu nemluvíte. Ale vím jistě, že pokud se se budete dále držet knih a literatury, určitě to váš život obohatí, žádná přečtená stránka není ztrátou času, slova a věty nikdy netratí čarovnou moc učinit svět lepším a lidi sbližovat.

Ilona Pluhařová : Úvahy nejen literární ...

Možná jsem já staromódní a mimo. Možná se dnes opravdu píše jen proto, aby byl člověk známý, slavný a tím zbohatl. Rozhodně nechci říct, že bych nechtěla být kvůli psaní známá, a kdyby to vynášelo, tak by to bylo taky super. Vydávání knížek něco stojí, všichni nízkonákladoví vydavatelé o tom víme své, a zadarmo, parafrázujeme-li známé přísloví, zadarmo se knížka z tiskárny nevyhrabe. Všichni, kdo jsme propadli psaní, to asi chceme někam dotáhnout. Ale mělo by to být jen za předpokladu, že ze sebe vydávám(e) to nejlepší, že to, co dávám(e) do svých knížek je upřímné a založené na hlubokém vnitřním přesvědčení. Proto taky tak moc bráním i svou knížku „Země bledulek“. Ať už si o ní myslí kdo chce, co chce, za každým písmenkem i obrázkem si stojím. Připouštím, není to snadná knížka. Nedá se ani vstřebat jen běžným (pře)čtením, téma vážné a často nevyléčitelné nemoci není žádný šlágr. A sama před sebou si říkám, že už možná ani nic lepšího nenapišu. A kdyby fakt ne, u spisovatele pro mě není důležitá kvantita, ale kvalita. Znovu jsem si to uvědomila právě dnes, když zemřel německý spisovatel Günter Grass. Jeho Blechtrommel (Plechový bubínek) s člověkem zacloumá, a to jednou provždy. Jinak toho zmíněný autor také příliš moc nenapsal.

Moje „Bledulky“ mně daly i jinou zkušenost. Člověk do textu něco "zaseje", ale pak, jak jsem zjistila, už nad tím, co bylo napsáno, naprosto ztrácíme kontrolu. Nevycházím z údivu, co v Zemi bledulek někteří lidé našli, jak vnímají postavy, se kterými se identifikují. Babičky jsou nadšené z "milostné story" kolem hlavní postavy Lucky, přičemž tato epizoda vůbec nebyla myšlena jako hlavní nit. Holky pubertáčky řeší, že by jim vlastně nevadilo, že je "borec" David geneticky poznamenaný a beznohý, hlavně když je "super týpek a cool." Pokud si vezmu sebe jako učitele před tabulí, těžko bych své pubertální mládeži něco takového vnutila běžným sdělením. Mou srdeční záležitostí byla naopak postava optimistického Petra, nejvíc reálná a skutečná, která ale na druhou stranu v

dosavadních hodnoceních trochu zaniká.

A jako ironie osudu, jež prověřila přímo mě samotnou, ke mně promluvila moje poslední zkušenost: „Napsala jsi knížku, lidi jsi o něčem přesvědčovala. Dokážeš se řídit tím, o čem tvrdíš, že se v těchto chvílích dělat má?“ Jak by řekli mí pubertáci - fakt hustý. V tomto bodě jsem se vskutku neodchýlila od svých zásad. Člověk však zjišťuje na vlastní kůži, že náš osud není O P R A V D U nic jednoduchého. Naděje neroste na stromech, ale člověk ji musí vydolovat ze svých nejníznějších hlubin.

Na tabuizovaná témata se v jakékoliv debatě najíždí velice obtížně a pokud člověk názory na danou věc vysloví v situaci, kdy ostatní nestíhají jeho myšlenky, mohou se slova vyřčená v nepravou chvíli brutálně proměňovat v laciné a nic neříkající fráze či ošpaná klišé.

A poslední věc, když už jsem, ani nevím jak, začala tuto „hlubinnou“ analýzu, musím dodat následující. Kromě toho, že obdivuji lidi aktivní, iniciativní, s nekonečným smyslem pro srandu, nejvíc mě fascinuje, pokud někteří dokážou psát i hodně, ale přesto ve všem, co jim "vyleze z pod rukou" nalézám tu zmíněnou autorskou hloubku. Bohužel ale, a sami to asi cítíte, spousta věcí z autora samotného zůstává nepochopena a "nabubřelci průměrného typu", kterých je dnešní společnost (bohužel) poměrně plná, nejsou schopni tvůrčí niance některých jedinců vůbec postřehnout. Není to autorova chyba, avšak ani výhoda.

Momentálně se tak trochu zabývám dějinami literatury a nemůžu se ubránit dojmu, že v 19. století bychom dokázali hýbat myšlením lidí mnohem víc než dnes. Lidé zahledění do svých počítačů, notebooků, tabletů a jiných odlidšťujících zařízení nejsou mnohdy přístupni hlubší lidské komunikaci. Naději pro nás literárně působící vidím v tom, že naše postoje, názory a myšlenky mohou (vz)klíčit i dlouho po nás.

Ilona, 13.4. 2015

ČAJ pro chvíle pohody

č.105, červen 2015, ročník XIV

Vydáno 5. června 2015 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!